

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1578

Vragen van de leden **Amhaouch** en **Omtzigt** (beiden CDA) aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *het artikel «Vergeefse zoektocht naar stemmen per bureau»* (ingezonden 30 maart 2017).

Antwoord van Minister **Plasterk** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) (ontvangen 7 april 2017).

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het artikel «Vergeefse zoektocht naar stemmen per bureau»?¹ en «Onherstelbare fout op stembureau in Vriezenveen: 171 stemmen naar andere kandidaat»?²

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Kunt u precies aangeven welke fout er in Henrik Ido Ambacht is gemaakt en waarom die niet is recht gezet?

Antwoord 2

Ik heb geen informatie over fouten in de gemeente Hendrik Ido Ambacht. Ook bij het informatiepunt Verkiezingen is hierover niets bekend. Het berekenen van de uitslag van de verkiezing vindt in stappen plaats. De burgemeester bepaalt, op basis van de totalen in de processen-verbaal van de stembureaus, voor iedere kandidaat en voor iedere lijst het aantal stemmen dat in zijn gemeente op die kandidaat en lijst is uitgebracht. Hij is er voor verantwoordelijk dat zijn opgave, de zogenoemde N11, correct is. Vervolgens bepaalt het hoofdstembureau op basis van de opgaven van de burgemeesters de totalen voor de kieskring. Dat wordt vastgelegd in een proces-verbaal. Tenslotte stelt het centraal stembureau, de Kiesraad, op basis van de totalen in de processen-verbaal van de hoofdstembureaus, de uitslag van de verkiezing vast. In elke stap moet kunnen wordt vertrouwd op de juistheid van de berekening die in de stap daarvoor is uitgevoerd.

¹ <http://www.dvhn.nl/groningen/Vergeefse-zoektocht-naar-stemmen-per-bureau-22091303.html>

² <http://www.tubantia.nl/twenterand/onherstelbare-fout-op-stembureau-in-vriezenveen-171-stemmen-naar-andere-kandidaat~a438ae72/>

Vraag 3

Kunt u precies aangeven welke fout er gemaakt is in de gemeente Twenterand, wanneer die is ontdekt en waarom die niet is recht gezet?

Antwoord 3

De Kiesraad heeft op 21 maart jl. de uitslag van de verkiezing vastgesteld. Op 22 maart jl. heeft de commissie voor de geloofsbrieven in de Tweede Kamer verslag uitgebracht. In dat verslag staat dat kort nadat de Kiesraad de uitslag bekend had gemaakt er een melding is gedaan van een verschrijving in de gemeente Twenterand. De commissie voor de geloofsbrieven heeft zich ervan vergewist dat deze verschrijving inderdaad heeft plaatsgevonden maar geen invloed kan hebben gehad op de vastgestelde uitslag en de zeteltoewijzing, omdat zij de telling van een aantal voorkeursstemmen binnen eenzelfde lijst betrof. De commissie voor de geloofsbrieven heeft dus in de geconstateerde fout geen reden gezien om tot een hertelling te besluiten. Door het aanvaarden van het verslag van de commissie voor de geloofsbrieven is de door de Kiesraad vastgestelde uitslag onherroepelijk geworden.

De verkiezing van de leden van de Tweede Kamer wordt door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties geëvalueerd. Zoals gebruikelijk zal in de evaluatie worden teruggekeken naar incidenten die zich hebben voorgedaan om te kunnen nagaan wat in de toekomst anders en beter moet verlopen. Mijn planning is erop gericht om de evaluatie snel uit te voeren en voor het begin van het zomerreces af te ronden.

Vraag 4

Klopt het dat sommige gemeenten de processen-verbaal van de individuele stembureaus slechts een paar uur ter inzage hebben gelegd en dat sommige gemeenten de processen-verbaal van de uitslagen pas na dreiging van een kort geding ter inzage hebben gelegd?

Antwoord 4

Voor de evaluatie laat ik inventariseren op welke wijze de gemeenten hebben gefaciliteerd dat de processen-verbaal konden worden ingezien. De uitkomsten zal ik verwerken in de evaluatie.

Vraag 5

Klopt het dat u een circulaire naar de gemeenten heeft doen uitgaan waarin u aangeeft dat mensen, die de processen-verbaal inzien, deze niet mogen kopiëren en er ook geen foto's van mogen nemen? Kunt u deze brief of circulaire aan de Kamer doen toekomen?

Antwoord 5

De Kieswet regelt in artikel N12 precies wanneer de processen-verbaal van de stembureaus ter inzage gelegd moeten worden. Dit is een wettelijke verplichting die in 2013 is ingevoerd. Daarvoor konden de processen-verbaal niet worden ingezien. Ik wijs er op dat in de memorie van toelichting³ bij de betreffende wetswijziging het volgende is gesteld:

«De regering meent dat ter inzage legging van het proces-verbaal zich goed verhoudt met de regeling in de Kieswet voor de vernietiging van stembe-scheiden. Deze omvat immers ook de processen-verbaal van de stembureaus. Doel van deze vernietigingen in het kader van de Kieswet is vanouds tweeledig. Met vernietiging wordt voorkomen dat er achteraf nog discussie komt over de juistheid van de uitslagvaststelling, dus nadat de leden tot het vertegenwoordigend orgaan zijn toegelaten en de uitslag dus onherroepelijk is vast komen te staan. Publicatie op internet zou hiermee in strijd zijn omdat dan immers deze gegevens per definitie beschikbaar blijven. Een andere reden om verkiezingsmaterialen te vernietigen is een meer praktische: het gaat om grote hoeveelheden fysieke stukken (stembiljetten, stempassen, maar ook de processen-verbaal van alle stembureaus) die veel ruimte in beslag nemen.»

Aan de gemeenten is op 9 maart jl een circulaire gestuurd waarin uiteen is gezet wat de wettelijke verplichtingen zijn. De circulaire, alsmede een nieuwsbrief die daarop is gevolgd, treft u als bijlage bij deze antwoorden aan.

³ Kamerstuk 33 268, nr. 3, pagina 4.

Vraag 6

Hoe kan iemand controleren of er op meer plekken fouten gemaakt zijn, die de uitslag beïnvloed kunnen hebben, als je geen kopie of foto mag maken van de processen-verbaal van de individuele stembureaus?

Antwoord 6

In de verschillende stappen van het verkiezingsproces (bij het stembureau, het hoofdstembureau en het centraal stembureau) kunnen door kiezers bezwaren worden ingediend als er telfouten zijn geconstateerd. Die bezwaren worden ook vastgelegd in de processen-verbaal. De Tweede Kamer kan die bezwaren betrekken bij het onderzoek naar de geloofsbrieven. Zie verder het antwoord op vraag 5.

Vraag 7

Zijn de processen-verbaal van de gemeenten (die de stemmen van de individuele stembureaus hebben opgeteld) openbaar geweest op enig moment, zodat mensen ze konden optellen en zien of dat in de gemeentes juist gebeurd is?

Antwoord 7

De Kieswet bepaalt in artikel N11 dat de burgemeester, op basis van de processen-verbaal van de stembureaus, voor iedere kandidaat en voor iedere lijst het aantal stemmen moet bepalen dat in zijn gemeente op die kandidaat en lijst is uitgebracht.

Het resultaat legt de burgemeester vast in de zogenoemde N11 opgave. De opgave van de burgemeester moet volgens de Kieswet, net als de processen-verbaal van de stembureaus, ter inzage worden gelegd totdat de Tweede Kamer besluit over de toelating van de nieuwe leden.

Vraag 8

Bent u bereid om de processen-verbaal van de stembureaus, de gemeenten en de hoofdstembureaus te verzamelen en te publiceren zodat er een transparant proces ontstaat? Zo nee, hoe kan iemand dan het proces controleren?

Antwoord 8

De Kieswet staat niet toe dat de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de processen-verbaal verzamelt of publiceert. Zoals vermeld in het antwoord bij vraag 5 zijn de processen-verbaal van de stembureaus en de opgaven van de burgemeesters alleen in te zien tot het moment dat de Tweede Kamer heeft beslist over de toelating van de nieuwe leden. De processen-verbaal van de hoofdstembureaus en van het centraal stembureau (de Kiesraad) zijn op het internet gepubliceerd en zijn te vinden op www.kiesraad.nl.

Vraag 9

Bent u bereid om ervoor te zorgen dat de bewijsstukken niet binnen drie maanden vernietigd worden, maar bewaard blijven?

Antwoord 9

De processen-verbaal van de stembureaus worden vanaf het moment dat de Tweede Kamer heeft beslist over de toelating van de nieuwe leden, dat is op 22 maart jl. gebeurd, nog drie maanden bewaard. Dus tot 22 juni a.s. Daarna, zo bepaalt de Kieswet, moet de burgemeester de stukken onmiddellijk vernietigen. De stukken worden alleen langer bewaard als een strafvervolging is ingesteld wegens een kiesrecht delict, of de officier van justitie of de rechter-commissaris in het kader van een strafrechtelijk onderzoek een verzoek doet tot overdracht van de stukken. In dat geval worden de stukken pas vernietigd nadat het strafrechtelijk onderzoek is afgerond (zie artikel N12 van de Kieswet).

Vraag 10

Vindt u dat het proces van handmatig tellen goed verlopen is?

Antwoord 10

Ik zal de bevindingen hierover van de commissie voor de geloofsbrieven, de Kiesraad en de gemeenten meenemen in de evaluatie en op basis daarvan bezien of verbeteringen mogelijk zijn voor de toekomst.

Vraag 11

Welke verbeterpunten ziet u voor het proces van handmatig tellen?

Antwoord 11

Zie het antwoord op vraag 10.

Vraag 12

Kunt u deze vragen een voor een en binnen twee weken beantwoorden in verband met de voorziene vernietiging van de processen-verbaal en het belang van het vertrouwen in een juiste uitslag?

Antwoord 12

Ja.